

Čoahkkáigeassu

Čakčat 2010 ásahedje guokte ođđa vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu Norggas, nuppi skuvlacehkiide 1-7 (VOO 1-7) ja nuppi skuvlacehkiide 5-10 (VOO 5-10). Oahpuid váldoulbmilin lea ahte dat galget leat ovttaidahttojuvvon, ráhkkanahhtit ámmáhii ja vuodđuduvvat dutkamii, ja dain galgá leat alla fágalaš kvaliteahhta. Seammá differensieren ja prinsihpat leat maid spesifiserejuvvon sámi vuodđoskuvlaohppui lánkaásahusas, mii válddáhalla sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpuid jahkecehkiide 1.-7. ja 5.-10.

Kapihtal 1 Čuovvulanjoavkku ja barggu birra

Oahpaheaddjioahpu ođastusa čuovvulanjoavku lea ožžon bargun čuovvulit ja árvvoštallat ođastusproseassa riikkaviidosaččat, guovlludásis ja báikkálaččat, ja addit ođastusbarggu hárrái rádiid Máhtodepartementii ja ásahusaide, mat fáallet oahpaheaddjioahpu. Čuovvulanjoavku lea háhkan eanaš dieđuid galledettiineaset ásahusaid, prográmmaplánain, studeanttaid jearahallaniskosiiguin, Oktasaš ohppuiváldimis ja alit oahpu statistihkkadiehtovuodus (DBH). Mii leat välljen deattuhit guokte váldosuorggi dán raporttas. Nubbi guoskkaha olggut rámmaid, mat leat lavgalagaid ruhtadiliin – ja makkár gaskavuohtha lea gaskkal oahpuid differensierema, oahppofálaldaga, studeanttaid háhkama ja oahpaheddjiid dárbbuid sierra guovlluin. Nubbi guoskkaha eanetge ođastusa sisdoalu, ja deattuha ámmáhii ráhkkanahhtima, ovttaidahttima, dutkamii vuodđuduvvama, vuodđogálggaid ja riikkaidgaskasaš barggu. Vuosttaš oassi ovdanbuktojuvvo kapihttaliin 2 ja 3, nubbi fas válddahaljojuvvo kapihttaliin 4-7. Kapihttalis 8 mii čoahkkáigeassit mávssolaš hástalusaid ođastusa álgomuttus ja čujuhit viidásut barggu čuolmmaide.

2. kapihtal Differensieren ja oahppofálaldat

Buot ásahusat leat välljen fállat goappáge oahpu. 5 ásahusa 20 ásahusas leat čoahkkimis Čuovvulanjoavkkuin almmuhan, ahte sii leat välljen lágide oasi VOO 1-7 ja VOO 5-10 oahpahusain ovttas dahje doallat oasi VOO 5-10 ja dábálašfágaoahpaheaddjistudeanttaid oahpuin ovttas vuosttaš oahppojagis. Ásahusaid stuorra eanetlohku orru árvvoštallamin vejolašvuoda ovttahttit oasi oahpuin boahhte jagiid, erenoamážit fágain, maid studeanttat sáhttet välljet goalmmát ja njealját jagi. Dan oktavuodas váillaht čielga stivrejumi Máhtodepartemeanttas dan hárrái, mo oahpahusaid heive ovttahttit.

Dábálaš luohkkáohpahusa lassin leat veháziidda ovdánan sierralágan vuogit lágide oahpaheaddjioahpu: neahntaoahput/čoahkkaneamit, gáiddusoahput, oasseáige- ja trainee-vuohkái vuodđuduvvan vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahput. Oahppojagi 2010/2011 leat oktiibuot 59 VOO-oahppofálaldaga, ja 10:s dain leat lágidejuvvon heivejuvvon vugiiguin. Sierra vuogit ovdánit johtilit, eaige fállaldagat vuodđuduva dutkamii. Mánnga allaskuvlla leat

maid fuolastuvvan das, ahte studeanttat, geat muđui livčče sáhttán čuovvut luohkkáohpahusa, välljejit neahttaohpuid, maid eará guovlluid dahje fylkka olggobeale allaskuvllat fáallet.

Lagamus jagiid fágafálaldat ii leat vel loahpalaččat mearriduvvon ollu ásašusain. Dasa váikkuha nannosit odđa studeanttaid lohku ja guovlluid ovttasbargu. Dihto fágaid oahpahusa álgaheapmi sorjá maid das, maid studeanttat duohtavuodas välljejit. Stuorámus hástalus lea geasuhit studeanttaid. Prográmmat, maida servet unnán studeanttat, eai sáhte fállat viiddis fágafálaldaga. Jos eat ovddit buriid čovdosiid, de soaitá geavvat nu, ahte skuvlejuvvojit oahpaheaddjit, geain ii leat dat fágagealbu, maid sierra sajiin riikkas dárbbášit.

Ollu ásašusaid mielde dat, ahte ii leat čielggaduvvon mo VOO:s sirdásit master-oahpuide, vátásmahttá fágafálaldaga plánema. Láhkaásahusas mii guoská 1.-7. ja 5.-10. ceahki vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpuide daddjojuvvo, ahte: ”Go studeanta sirdása master-ohppui 3. oahppo jagi maŋŋá, de buhtadit master-oahpu vuosttaš jagi fágat vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu 4. oahppo jagi fágaid.” Jos ovdamearkka dihte sávvet eará organiserenvugiid go 3 + 2, de ferte dan čielggadit farggamusat.

Orru leamen nu, ahte ollu 5-10 ceahki VOO-studeanttat leat välljen matematihka dárogiela sadjái, ja erenoamážit davimus fylkkain leat fuolastuvvan dárogiela hilgumis. Leat maid fuolastuvvan geavtlaš ja estehtalaš fágaid dáfus sihke VOO 1-7 ja VOO 5-10 olis.

Rávvgat ásašusaide:

- *Ođastusa ulbmil lea oázžut guokte čielgasit differensierejuvvon oahppoprográmma. Jos eai čoahkkan doarvái studeanttat nu ahte sáhtta ruhtadit joavkku, de ferte árvvoštallat molssaeavttuid (váldit studeanttaid ohppui juohke nuppi jagi, ovttasbargat earáiguin, fállat dušše ovttá prográmma).*
- *Dárbbášuvvojit iskkadeamit, main geahčadit sierra organiserenvugiid sisdoalu ja kvaliteahta, erenoamážit neahttaohpuid ja trainee-modeallaid guovdu. Dat lea erenoamáš mávssolaš ámmátoahpuide erenoamášvuodaid geažil, omd. mo sierra organiserenvugiid ovttastahhtet hárhallanoahpahussii ja mo sihkkarastit fágalaš reflekšuvnna.*
- *Dárbbášuvvo dutkan, mas guorahallet makkár gaskavuohta lea erenoamážit láhččojuvvon oahppofálaldagain ja dainna, ahte dábálaš oahpuide eai čoahkkan doarvái studeanttat, vai leago nu, ahte dakkár oahpuorganiserenvugiiguin duohtavuodas háhket oahpaheddjiid guvlui, masa muđui lea váttis háhkat gelbbolaš oahpaheddjiid.*
- *Fágabirrasis galgá leat dihto viidodat ja bissovašvuohta áiggi dáfus, vai dat sáhtta lágídit dárbbášlaš oahpahuskvaliteahta, mii vuodđuduvvá dutkamii. Dat eaktuda studeantajoavkkus dihto sturrodaga, nu ahte doaimmas lea ruđalaš vuodđu. Ásašusat fertejit árvvoštallat kritihkalaččat maid sii sáhttet dahkat, vai sihkkarastet oahpahusa kvaliteahta.*

- *Ásahasat fertejit ovttasbarggus guovlluiguin sihkkarastit dakkár oahpaheddjiid gealbudahttima, mat dárbbasuvvojit guovllus. Das sáhttet leat čuovvumušat studeanttaid válljenvejolašvuodaide.*

Ávžžuhusat Máhttodepartementii:

- *Čuovvulanjoavku ávžžuha bissut čielga linnjás. Ođastusa váldoulbmil lei ráhkadit guokte differensierejuvvon oahppoluotta, ja das galgá bissut. Eat maid ávžžut lágidity oktasaš oahpahusa VOO-studeanttaide ja eará prográmmaid studeanttaide.*
- *Leat gal dattetge dihto fágalaš ákkat dasa, ahte lágidity oktasažžan muhtun VOO 1-7 ja VOO 5-10 osiid, erenoamážit go lea sáhka fáttáin/fágalaš sisdoalus, mii guoská 5.-7. ceahkkái (gaskaceahkkái), mii lea goappáge oahpu oktasaš ovddasvástádus. Dan hárrái Čuovvulanjoavku oaivvilda, ahte Máhttodepartemeanta sáhtášii čielgaseappot addit vejolašvuoda lágidity dán guovtti ohppui ovttaskas oktasašfágaid.*
- *Čuovvulanjoavku ávžžuha guorahallat/dutkat molssaevttolaš oahpuorganiserenvugiid, ja ávžžuha geahčadit dárkilit makkár gaskavuohta lea fálaldagas ja kvalitehtas, fálaldagas ja studeanttaid geasuheamis, ja fálaldagas ja čuovvumušain dábálaš luohkkáohpahusa studeantabirrasii.*
- *Lea vealtameahttun árvoštallat ja johtilit čielggadit viđa jagi oahpaheaddjioahpu ja dasa vejolaš málle.*
- *Lea maid vealtameahttun guorahallat makkár čuovvumušat leat eaktodáhtolaš master-luottas jos buohtastahtá bakkolaš master-luottain.*
- *Fágafálaldagaid plánemis veahkehivččii ollu dakkár vuogádat, masa raporterešedje oahpaheddjiid fágagelbbolašvuoda fylkkaid mielde.*

3. kapihtal Studeanttaid háhkan

Oktasaš ohppuiváldima logut čájehit, ahte VOO ohcciin leat 10 % eanet vuosttaš háve ohccit, go dábálašoahpaheaddjioahpus 2009. Seammá áigodagas lea maid gelbbolaš ohcciid lohku lassánan 5 %. Eanaš oahppoásahusaid 1-7 ceahki VOO-ohppui eai dattetge ohcan nu ollu studeanttat go vurdojuvvon, ja dat mielddisbuktá, ahte VOO:i registrerejuvvon studeanttaid lohku juohkása sullii 50/50 VOO 1-7 ja 5-10 gaskkas, go fas departemeantta áigumuš R-13-09:s (Ođđa vuodđoskuvlaoahpuid riikkaviidosas rámmat) lei 60/40. Riikkaviidosas hástalus lea oážžut eanet ohcciid VOO 1-7-ohppui.

Johtučállagis F-13-09 (Ođđa vuodđoskuvlaoahpuid riikkaviidosas rámmat) daddjojuvvo, ahte "Guđege ohppui fertejit ráhkkanit váldit unnimusat 20 studeantta." Čuovvulanjoavkku logahallamiid mielde leat dušše Nesna allaskuvllas ja Sámi allaskuvllas unnit go 20 studeantta ovttá prográmmas. Tabealla logut čájehit guđege oahpu ollislaš studeantalogu, muhto logus sáhttet leat mielde ovttá prográmma olis lágidityvvon sierra fálaldagaid oahppit (omd. VOO 1-7 luohkkáohpahus ja VOO 1-7 mas leat čeahkkaneamit/neahttaoahpahus). Dan láchkai leat máŋga oahppoásahusa, mat leat váldán unnit go guoktelogi studeantta VOO oahppofálaldahkii, muhto main leat badjel guoktelogi studeantta joavkkus dan láchkai, ahte

seammá prográmma fáallet mángga fáaldaga bokte.

Jos mii geahččat makkár erohus lea registrerejuvvon studeanttaid ja plánejuvvon studeantalogu gaskkas, de Čuovvulanjoavkkus fuomášit, ahte ásahusaid gaskkas lea stuorra girjáivuolta dan hárrái. Ovdamearkka dihte lea Mátta-Trøndelága allaskuvllas stuorámuš positiiva erohus, go ledje eanet ohccit go sajit, go fas Tromssa universitehtas lea stuorámuš negatiiva erohus logahallojuvvon studeanttaid ja plánejuvvon studeantalogu gaskkas. Ollu smávva ásahusat, maidda lea váttis oazžut doarvái ohcciid, leat geográfalaččat dakkár guovllus, mas váilot gelbbolaš oahpaheaddjit. Oahppoásahusat ieža almmuhit, ahte studeanttat dábálaččat ožžot barggu seammá geográfalaš guovllus, go mas sii leat váldán oahpu.

Studeantaiskkadeamis oazžu dakkár gova, ahte studeanttat háliidit bargat mánáiguin ja nuoraiguin, ja ahte dain lea mearkkašupmi sin boahpteáigái. Dat čujuha dan guvlui, ahte studeanttat leat válljen oahpu oalle diđolaččat. Hástalusán soaitá leat, ahte studeanttat eai almmut iežaset diehtit olus oahpu birra ovdal válljema. Gaskamearalaččat vehá badjelaš bealli studeanttain vástida, ahte sii beroštit oahpahusas sakka, ja ahte sii lohket ollu fágagirjjálašvuoda.

Ávžžuhusat ásahusaide:

- *Go leat unnán studeanttat, de dat hástala ásahusaid sihke ruđalaččat ja fágalaččat. Fágalaš kvalitehta sihkkarastima geažil ja dutkamii vuodđuduvvi oahpahusa geažil lea vealtameahtun doalahit fágajoavkkuin dihto sturrodaga. Kvaliteatta ferte leat deháleamos oahpuin. Unnimusat 20 studeantta gáibádusa galgá doalahit. Guovllut berrejit ságaškuššat mo sii sáhttet birget dainna ja makkár doaimmaid/rievdadusaid dan ovdii sáhttet dahkat.*
- *Studeanttaid ferte háhkat báikkálaččat ja guovllu dásis. Orru leamen nu, ahte studeanttat eai dieđe doarvái oahpu birra. Ásahusat sáhttet čielggadit dan báikkálaččat ja čuovvulit dan. Sáhtta maid árvoštallat galgágo čielgaseappot ovdanbuktit makkár erenoamáš gealbba vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus oazžu, jos buohtastahtta eará oahpaheaddjioahpuiguin, nu ahte čalmmustahttet buorebut sisdoalu profiilla ja oahpuid bargovugiid, nu ahte vejolaš ohccit dihtet buorebut mii oahppu lea ja maid dainna olaha.*

Ávžžuhusat Máhttodepartementii:

- *Čuovvulanjoavku lea ovtta oaivilis Máhttodepartemeantta árvoštallamiin, man mielde joavkkus galget leat unnimusat 20 studeantta, muhto oaivvilda maid ahte ferte geahčadit maid viidáseappot makkár čuovvumušat dakkár rájás leat.*
- *Fuolastuhtta ahte muhtin ásahusain eai leat buot plánejuvvon studeantasajit dievvan. Okta molssaeaktu lea, ahte sáhtášii árvoštallat eanet doaimmaid, maiguin ovddidit studeanttaid háhkama guovlluid oahpaheaddjioahppoásahusaide. Nubbi molssaeaktu, mainna sáhtta geahččalit hehttet, ahte plánejuvvon VOO-studeantasajit báhcet geavakeahtta, lea árvoštallat studeantasajiid juogu. Čuovvulanjoavku oaivvilda, ahte hástalusaid studeanttaid háhkamiin ferte oaidnit dan oktavuodas, makkár rolla*

ásahusas lea oahpaheddjiid buvttadeaddjin, ja ahte lea mávssolaš čielggadit vejolaš doaimmaid čuovvumušaid.

- *Čuovvulanjoavkku oaidná positiivvalažžan johtáhuvvon doaimmaid, maiguin háhket studeanttaid oahpuide, ja ahte deattuhit diehtujuohkima VOO 1-7 fágalaš sisdoalu birra ja profilerejit masa sierra oahpaheaddjioahput gealbudahttet. Dan barggus berre maid deattuhit sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu, danin go das leat erenoamáš hástalusat.*

Kapihttalat 4-7 Ámmáhii ráhkkaneapmi, ovttaidahttin, dutkamii vuodđuduvvan, vuodđogálggat ja riikkaidgaskasašvuolta

Ođastusa sisdoalu iskkadeamis Čuovvulanjoavku lea guorahallan prográmmaplánaid, ságastallamiid studeanttaiguin ja studeanttaid vástádusaid jearahallaniskkkadeamis. Prográmmaplánaid guorahallan čájeha, ahte ásaahasaid gaskkas lea girjáivuolta dan hárrái, man muddui sii leat konkretiseren čuoggáid *ámmáhii ráhkkaneapmi, ovttaidahttin, dutkamii vuodđuduvvan, vuodđogálggat* ja *riikkaidgaskasašvuolta*. Buohkat čájehit goittotge dáhtu lágidity oahpu dan láhkai, ahte ođastus čadahuvvo áigumušaid mielde. Studeanttaid jearahallaniskkus čujuha maid dan guvlui, ahte sii leat diđolaččat ođastusa daid beliin, vaikko dan hárrái lea maid stuorra girjáivuolta. Sihke plánaid ja studeanttaid vástádusaid oktavuodas ferte váldit vuhtii, ahte ođastusbargu lea aiddobáliid álggahuvvon, ja Čuovvulanjoavku oazžu navdimis buoret gova das áiggi mielde, go ollu lea ain eahpečielggas ja boahdá ovdan mañjeleappos oahpus.

Kapihttaliid 4-7 váldočuoggát:

Buot oahpuin deattuhit ámmáhii ráhkkanahttima prográmmaplánain, ja leat sierralágan ovdamearkkat mo oahpuin áigot bargat dainna. Ámmáhii ráhkkaneapmi lea mávssolaš ášši dokumeanttain, ja das geavahit earret eará sániid “ámmátseminára”, “ámmátmahppa” ja “ámmáhii guoskevaš fáttát” (“profesjonsseminar”, “profesjonsmappe”, ja “profesjonsaktuelle tema”). Ovttasbargu hárrjehallanásaahasuiguin namuhuvvo mávssolaš suorgin, mainna nannejit ámmáhii ráhkkaneami. Prográmmaplánain leat unnán konkrehta doaimmat, ja Čuovvulanjoavkku mielas lea mávssolaš čuovvulit dan.

Studeanttat vástidity gaskamearálaččat oalle positiivvalaččat iežaset vuosttaš vásáhusaid hárrái oahpuin. Skálás 1-6 sii leat oalle lahka 5-logu go jerrojuvvo leigo vuosttaš beaivvi rájes čielggas, ahte oahpuin olaha oahpaheaddjiámmáha, ja seammá guoská jearaldaga leago fágadidaktihkka mávssolaš oassi fágain, maid sii studerejit.

Okta váldokonklusuvnnain dutkamii vuodđuduvvi oahpu ja oahpahusa hárrái lea, ahte leat stuorra erohusat oahpposajiid gaskkas. Muhtun ásaahasain leat eanet go 50 % diđdalaš bargiin bálkáhuvvon vuosttaš dásis, muhtun ásaahasain lohku lea 30 % vuolábealde. Muhtun ásaahasain eai leat Norgga dutkanráđi dutkanruđat, eaige sii maid ovttasbargga earáiguin dutkanproševttaid olis. Dutkamii báhcá unnán áigi oahpaheaddjioahpuin.

Studeanttat leat gazzan oahpu dušše moadde mánu, iige danin vurdojuvvo, ahte sii olus dieđášedje dutkama birra, muhto lea mávssolaš čuovvut ovdáneami dan hárrái. Lea posiitiiva ahte eatnašat leat vuosttaš lohkanbajis oahppan maidnu dárkuma birra metodan.

Studeanttat galget oahpu áigge ovddidit máhtu vuodđogálggain dihto fágain ja fágaid gaskkas. Ovttage prográmmaplánas eai leatge vuodđogálggat báhcán namutkeahtá, muhto dat leat deattuhuvvon sierra láhkai. VOO 1-7 studeanttat raporterejit iežaset leat eanet ovttá oaivilis dainna, ahte sii leat bargan vuodđogálggaiguin, go VOO 5-10 studeanttat. Goappáge joavkkus leat eanemusat sierra oaivilis dan hárrái, ahte sii livčče bargan rehkenastimiin buot fágain vuosttaš lohkanbajis. Čuovvulanjoavku ii ráhkat das maidege konklusuvnnaid dán muttus. Lea ain sáhka vuosttaš lohkanbajis, ja lea mávssolaš čuovvut ovdáneami.

Ásahusat ovdanbuktet, ahte dál lea váddásut bargat riikkaidgaskasaččat go ovdal. Dili dahká mohkkájin, go nu ollu lea bákkolaš, ja sáhtá leat stuorra hástalus lágidit hárrjehallama, mas lea buorre čuovvuleapmi. Ámmáhii ráhkkaneapmi ja progresaivna leat mávssolaš áššit oahpuin, ja buoriid soahpamušaid oážžun, mat daid sihkarastet VOO-studeanttaide, geat studerejit olgoriikkas, gáibida eanet barggu. Ollu ásahusat ángiruššet prográmmaplánaineaset riikkaidgaskasaš beliid ovdii ruovttuguovllus, ja áigot nannet riikkaidgaskasaš ja mánggakultuvrralaš dimenšuvnnaid oahpus. Ollu allaskuvllat deattuhit eangalsgielat oahppogirjjiid iežaset riikkaidgaskasaš barggu mávssolaš oassin.

Sullii 20 % studeanttain, geat vástidedje, ledje nannosit ovttá oaivilis (árvvut 5 ja 6 skálás 1-6) dan hárrái, ahte sis leat eangalsgielat oahppogirjjiid lohkanmearis. Sullii 60 % lea nannosit ovttá oaivilis dan hárrái, ahte lea vejolaš váldit oahpu osiid olgoriikkas. Vuollái 10 % leat sierra oaivilis dan hárrái (árvvut 1 ja 2). Dat orru čujuheamen dan guvlui, ahte eanaš studeanttat dihtet dan vejolažžan. Sullii 20 % vástidit maid ahte sis leat čielga áigumušat studeret olgoriikkas.

Ávžžuhusat ásahusaide:

- *Ámmáha olaheami ja ovttaiduhttima hárrái eai leat ovdanbuktán olus konkrehta beliid prográmmaplánain. Konkretiseren álkidahtá jurdagiid lonuhallama ja ovdáneami oahpuid gaskkas.*
- *Ásahusat fertejit sakka vuoruhit dutkangelbbolašvuoda ovddideami oahpaheaddjoahpuin. Sáhtá árvvoštallat erenoamáš stipeandaid, ja ferte maid árvvoštallat vejolašvuoda ovttasbargat ásahusaiguin, mat leat lihkestuvvan Norgga dutkanrádi ohcamušaiguin.*
- *Studeanttaid vásáhusaid dutkamis ferte čuovvulit.*
- *Plánain ferte konkretiseret barggu vuodđogálggaid ovdii buot fágain, ja ásahusat berrejit maid árvvoštallat dárbbasitgo bargit ovddidit gelbbolašvuodaset, erenoamážit DGT-suorggis.*
- *Čuovvulanjoavku ávžžuha ásahusaide árvvoštallat lonuhallama Davviriikkain, erenoamážit ámmáhii ráhkkaneami ja progresaivna geažil.*

- *Eangalsgielat lohkanmearri lea mávssolaš vuohki ovddidit riikkaidgaskasašvuoda, go studeanttat ohppet gulahallat fágalaččat oahpu birra mávssolaš gillii. Eará vugiin nannet riikkaidgaskasašvuoda ruovttuguovllus lea maid árvu.*

Ávžžuhusat Máhttodepartementii:

- *Dutkanprográmmat, mat leat láhččojuvvon oahpaheaddjioahpuid várás, nu movt PraksisFoU ja PRAKUT leat mávssolaččat oahpaheaddjioahpuide ja leat ain mávssolaččat mánga jagi ovddos guvlui. Čuovvulanjoavku doarju danin dakkár relevánta prográmmaid ovddideami viidáseappot.*
- *Vejolaš vuohki sáhtášii maid leat várret stipendiáhttuolludemiid oahpaheaddjioahpuide, ja dan láhkai sihkkarastit gealbudahttima vuosttaš gelbbolašvuhtii.*

8. kapihtal Álgomuttu ja viidásut barggu hástalusat

Ásahusaid galledemiid oktavuodas lea bohtán ovdan, ahte ásahusain lea nana dáhttu ja áigumuš ollašuttit ođastusa áigumušaid mielde. Ollugat jáhkket ahte sii lihkostuvvet, muhto leat maid rehálaččat dan hárrái, ahte bargu lea aiddo álgán. Ollu lea ain bargan láhkái.

Okta hástalusain, maid Čuovvulanjoavku lea čalmmustahttán, lea “rámmaplána versus prográmmaplána”. Lea hui dábálaš, ahte prográmmaplánat sulastahttet sakka rámmaplána. Leat unnán ovdamearkkat báikkálaš heivehemiin dahje oahppoásahusaid profileremiin dan láhkai, ahte ásahusat deattuhivčče maid dat erenoamážit háliidit. Leat maid unnán ovdamearkkat iešheanalis dajaldagain dan birra, mii buorre oahpaheaddjioahppu lea, makkár oahpaheddjiid háliidit skuvlet ja masa oahppu gealbudahtta. Olles dan suorggis lea munni ovdánit viidáseappot.

Čuolbmasuorgi, maid Čuovvulanjoavku namuha mañimus kapihttalis, lea “studeanttaid háhkan, guoros sajít ja oahpaheddjiid dárbu”. Dat lea riikkaviidosas hástalus: Muhtun oahpaheaddjioahpuin leat guoros sajít, seammás go muhtun oahppoásahusaide studeanttat eai beasa, go dohko leat jo váldán eanet studeanttaid, go čáhkjet. Einnostusaid mielde muhtin jagiid geahčen váilugohtet oahpaheaddjit.

Muhtun fylkkain, main eai leat doarvái studeanttat oahpuide, maid lágidit luohkkáohpahussan, studeanttat välljejit neahttaoahpuid, maid eará fylkkain fáallet. Dat sáhtta leat positiiva, jos sii muđui eai livčče álgán oahpaheaddjin (mii dárbbasit eanet oahpaheddjiid), muhto dat sáhtta leat negatiiva, jos sii muđui livčče searvan luohkkáohpahussii ja dan láhkai lasihan fylkka allaskuvlla studeanttaid logu. Dan birra mii diehtit unnán.

Čuovvulanjoavku registrere, ahte leat ollu áššit, mat váikkuhit dasa goas ođastusa galgá bidjat johtui báikkálaččat. Ságastallamiin leat registrerejuvvon dakkár áššit go historjá (makkár vásáhusat leat ovdežis), ruhtadilli, studeanttaid háhkama vuodđu, guovllu dárbbut, bargiid gelbbolašvuhta, jodiheapmi ja profilerema sávaldagat.

Viidásut barggus sávvat áddegoahtit eanet dáid proseassain. Sávvat maid beassat čuovvulit čuolbmasurggiid studeanttaid háhkan, guoros sajit ja oahpaheddjiid dárbbut. Čuovvulanjoavku čujuha dasa lassin, ahte dárbbasuvvo guorahallat VOO -oahpuid hárjehallanoahpahusa, mo guovlluin barget kvalitehtain ja fálaldagain ja makkár bohtosat gealbudahttimis lea oahpuin.